

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเฉพาะกรณี โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนในปีการศึกษา 2539 จำนวน 5 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน
 2. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน
 3. ครูหัวหน้ากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 5 คน
 4. ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน จำนวน 6 คน
- รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview) แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียนและแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวคิดหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์

พื้นฐานในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์

พื้นฐานในโรงเรียน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์

พื้นฐานในโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์

พื้นฐานในโรงเรียน

ฉบับที่ 3 เป็นเครื่องมือสังเกตการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

ฉบับที่ 4 เป็นแบบศึกษาเอกสาร เอกสารที่ใช้ศึกษาได้แก่ แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน กำหนดการสอน แผนการสอน เอกสารการวัดและประเมินผล หลักฐานการส่งครูเข้ารับการอบรม

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และข้อค้นพบจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ การใช้คอมพิวเตอร์ในการศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์ด้านการเรียนการสอนโดยเน้นถึงสภาพและปัญหาในการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. สัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา
3. จัดทำตารางโครงสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา
4. นำตารางสร้างเครื่องมือวิจัย และขอบเขตของการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบคำแนะนำหรือปรับปรุงแก้ไข
5. สร้างเครื่องมือฉบับร่างทั้ง 4 ฉบับ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณา เพื่อปรับปรุงแก้ไข
6. นำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้
7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย

8 นำเครื่องมือวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 โรงเรียน

9. นำเครื่องมือวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข แล้วขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียนและแบบศึกษาเอกสารมีความสมบูรณ์ครบถ้วน

10 จัดทำเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียน ทั้ง 5 โรงเรียน

2. ผู้วิจัยประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นประชากรด้วยตนเอง โดยแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ เพื่อบันทึกหมายวันเวลาที่เก็บข้อมูลในโรงเรียน

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีโรงเรียนจิตตวิเป็นโรงเรียนแรก ในเดือนมกราคม ปีการศึกษา 2539 และเดินทางไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนศรีสุทิดา โรงเรียนสมาธิรักษ์ โรงเรียนอักษราราม โรงเรียนสยามสุนทร ในเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ตามลำดับ รวมเวลาที่เก็บข้อมูลทั้ง 5 โรงเรียน ประมาณ 8 สัปดาห์

4. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละประมาณ 3 วัน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับผู้ให้ข้อมูล และชี้แจงจุดประสงค์ทางการวิจัย และสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน

5. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการในแต่ละโรงเรียนใช้เวลาเก็บข้อมูลโรงเรียนละประมาณ 1 สัปดาห์ โดยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอเอกสารและสถิติต่าง ๆ จากบันทึกรายงานของโรงเรียนมาถ่ายเอกสารเพื่อนำมาศึกษา และนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน พร้อมทั้งนัดหมายกับครูผู้สอนเพื่อที่ผู้วิจัยจะได้เข้าสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูได้

6. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน โดยใช้

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยใช้ข้อความอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนขึ้น การสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยสังเกตการจัดการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นละ 2 ครั้ง รวมสังเกตการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนละ 4 ครั้ง ยกเว้นโรงเรียนศรีสุทธิตา ซึ่งสอนคอมพิวเตอร์เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงสังเกตการจัดการเรียนการสอน 2 ครั้ง

7. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนมาวิเคราะห์ โดยยึดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นหลัก ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนมาสังเคราะห์ให้ได้ภาพรวมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยมีหน่วยเป็นโรงเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในแต่ละโรงเรียนก่อนแล้วจึงวิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 5 โรงเรียน โดยมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของแต่ละโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น ความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 โรงเรียน ที่ศึกษานั้น แยกวิเคราะห์แต่ละโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเสนอผลการวิเคราะห์เป็น ความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การจัดหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 โรงเรียน ในภาพรวมตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูป ตารางประกอบคำบรรยาย